

Immigratie en verdringing

Auteur(s):

Kee, P.

*De auteur is werkzaam bij de divisie Macro-economische Statistieken en Publicaties van het cbs. pkee@cbs.nl***Verschenen in:**

ESB, 89e jaargang, nr. 4426, pagina 92, 20 februari 2004

Rubriek:

Uit de vakliteratuur

Trefwoord(en):

migratie

De gangbare opvatting onder economen is dat immigratie niet leidt tot een noemenswaardige verdringing. Volgens het klassieke model van internationale migratie is het theoretische effect van toelating van werknemers uit het buitenland echter negatief¹. Onder volkomen concurrentie leidt immigratie in dit eenvoudige model tot een vergroting van het arbeidsaanbod, wat een verplaatsing van de geaggregeerde aanbodcurve naar rechts betekent. Gegeven de arbeidsvraag, resulteert dit in een lager evenwichtsloon en dus verdringing. De mate van verdringing hangt af van de exacte waarden van de verschillende parameters, zoals de vraag- en aanbodelasticiteiten met betrekking tot het loon. Eén van de meest problematische aannames is die van homogene arbeid, waardoor de migratiegevolgen in dit model niet kunnen verschillen voor diverse soorten werknemers.

Traditionele empirische studies konden deze negatieve effecten niet bevestigen. Zij vonden geen significant lagere beloning voor niet-migranten in regionale of lokale arbeidsmarkten met een relatief groot aandeel immigranten². Ook niet voor personen met een vergelijkbare opleiding als de migranten. Deze consensus wordt nu doorbroken door George Borjas³. Net als in de conventionele analyses berekent hij de correlatie tussen een verandering van het aandeel immigranten in de onderscheiden segmenten van het arbeidsaanbod en de groeivoet van het loon van niet-migranten in diezelfde segmenten. Hij vindt wél een op verdringing wijzend negatief verband.

Landelijke arbeidsmarkt

De methodiek van Borjas onderscheidt zich door een landelijke in plaats van een regionale afbakening van de arbeidsmarkt. Een tweede methodologische vernieuwing betreft de classificatie van de beroepsbevolking naar opleiding én werkervaring in plaats van alleen naar opleiding. Deze indeling gaat uit van onvolkomen substitutie tussen personen met een zelfde opleidingsniveau maar met een verschillend aantal ervaringsjaren. Bij de indeling wordt rekening gehouden met een mogelijk relatief lage effectiviteit van het menselijk kapitaal van immigranten.

Het landelijke arbeidsaanbod wordt zo onderverdeeld in 32 geledingen waarbinnen de concurrentie op de arbeidsmarkt zich vooral afspeelt: acht ervaringscategorieën binnen vier opleidingsniveaus. De ongelijke verdeling en de variatie in de tijd van het aandeel immigranten binnen deze segmenten zorgen er voor dat het goed kan worden meegenomen bij de verklaring van de lonen van niet-migranten. De empirische invulling laat zien dat immigratie zeer nadelig uitwerkt: een toename van het arbeidsaanbod met tien procent door immigratie leidt tot een gemiddelde loondaling van drie à vier procent voor niet-immigranten met vergelijkbare vaardigheden.

Borjas toont aan dat de traditioneel toegepaste meetmethode vooral ineffectief is door de opdeling van de landelijke arbeidsmarkt in regionale deelmarkten, maar ook de groepsindeling uitsluitend op basis van genoten opleiding speelt een rol. Een regionale afbakening zou bijna zeventig procent van het gevonden negatieve effect op landelijk niveau negeren, waarschijnlijk doordat het geïnduceerde verhuizen van niet-immigranten en ondernemingen naar andere regio's buiten beschouwing blijft.

Structurele benadering

Een alternatieve en meer structurele analyse houdt niet alleen rekening met de effecten binnen een aanbodsegment, maar ook met de indirecte effecten op het loon van niet-migranten in de andere vaardigheidsgroepen dan die waarin het extra aanbod zich voordoet. De geschatte kruiselings elasticiteiten zijn negatief, met uitzondering van die met betrekking tot de ervaringscategorieën binnen de andere opleidingsniveaus: een toename van het aanbod van personen met een bepaald scholingsniveau leidt tot een geringe loonstijging voor werknemers met meer of minder onderwijs. Deze elasticiteiten worden gebruikt om een schatting te maken van het cumulatieve effect van de migratiestroom naar de vs tussen 1980 en 2000. Ook hier resulteren significant negatieve effecten voor niet-migranten, vooral voor degenen die weinig of juist veel scholing genoten: gemiddeld een loondaling van respectievelijk negen en vijf procent.

Nederland

De resultaten van Borjas wijzen op een niet te verwaarlozen mate van verdringing in de vs. Betekent dit nu dat de toelating door Nederland van bijvoorbeeld werknemers uit de nieuwe eu-lidstaten zal leiden tot verdringing? Niet per se. Door het verschil in arbeidsmarktinstellingen met de vs is de loonflexibiliteit in Nederland relatief gering. Het aandeel van de arbeidsmigratie in het

arbeidsaanbod is in Nederland bovendien nog steeds relatief beperkt. Ten slotte zijn de onderzoeksresultaten sterk afhankelijk van de kenmerken van de immigratiestroom in vergelijking met die van de reeds in het land aanwezige bevolking. Het wachten is dus op een toepassing van de nieuwe methodiek op Nederland.

Peter Kee

---

1 Zie bijvoorbeeld M.J. Greenwood en J.M. McDowell, The factor market consequences of U.S. immigration, *Journal of Economic Literature*, jrg. 24, 1986, blz. 1738 -1772.

2 Zie bijvoorbeeld D. Card, The impact of the Mariel boatlift on the Miami labor market, *Industrial and Labor Relations Review*, jrg. 43, 1990, blz. 245-257.

3 G.J. Borjas, The labor demand curve is downward sloping: reexamining the impact of immigration on the labor market, *The Quarterly Journal of Economics*, jrg. 118, 2003, blz. 1335-1374.